

21 iulie 2022

La Nr.

Nr. 04-2/4-1540

din

Domnului **Igor GROSU**,
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova

Doamnei **Natalia GAVRILIȚA**,
Prim-ministru al Republicii Moldova

**Propunere de perfecționare a legislației
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea cu privire la
Avocatul Poporului (Ombudsman) nr. 52/2014**

Obligația părinților de a-și întreține copiii este un element indispensabil al relațiilor patrimoniale dintre aceștia și garanția unei dezvoltări fizice, psihologice armonioase a copiilor. Minorii sunt îndrituiți la întreținere atât timp, cât nu își pot asigura surse de existență de sine stătător (locuință, hrană, îmbrăcăminte, cheltuieli de educație și formare profesională etc.). În legislația Republicii Moldova această perioadă durează până la atingerea vârstei de 18 ani, cu excepția copiilor majori inapți de muncă care pot pretinde întreținere de la părinți și după majorat.

Practica statelor membre ale Uniunii Europene denotă faptul reglementării în legislațiile lor naționale a obligației părinților de a-și întreține copiii deveniți majori și apți de muncă, dar care nu sunt independenți din punct de vedere financiar, și continuă studiile la o instituție de învățământ superior. Desigur, pentru a nu admite o povară financiară insuportabilă pusă pe seama părinților, statul impune și anumite condiții în care se poate exercita dreptul copilului major la pensia de întreținere. Asemenea condiții precum existența unei relații permanente și sănătoase între părinte și copil, lipsa restanțelor în cadrul procesului de studiu, capacitatea financiară a părintelui de a achita pensia de întreținere copilului major, dar nu în detrimentul propriu și al altor copii minori sunt luate în considerare la stabilirea obligației de plată. Unele state impun și limită de vârstă până la care poate fi achitată aceasta.

Litigiile privind pensiile de întreținere sunt soluționate de către instanțele de judecată.

Cadrul normativ național este lacunar în privința situațiilor de întreținere a copiilor majori apți de muncă, însă care nu și-au câștigat autonomie financiară și se află în proces de formare profesională. În principiu, în majoritatea cazurilor obligația de întreținere se execută benevol de către părinți, de regulă în natură. Însă, în cazul părintelui care nu coabitează cu acest copil major, lipsa unei reglementări în domeniu este un prilej de a se eschiva de la întreținerea copilului, inclusiv de la plata unei pensii de întreținere.

Relevăm un aspect suplimentar: potrivit art. 25 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii se stabilește pensie de urmaș copiilor până la vârsta de 18 ani sau, dacă își continuă studiile în instituții de învățământ de zi (secundar, mediu de specialitate și superior), până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 23 de ani. Obligația de întreținere în cazul dat îi revine statului.

Principiul conform căruia acolo unde există aceeași rațiune, trebuie să existe aceeași soluție, induce spre ideea că nu există nici o rațiune pentru care copilul care are părinții în viață să nu se bucure de aceleași drepturi pe care le are copilul ai cărui părinți sunt decedați. Prin recurgere la analogie, dacă statul asigură întreținerea copilului major care își continuă studiile și care are unul sau ambii părinți decedați, atunci ar fi logic ca părinții/părintele să execute obligația de întreținere a copilului major care la fel este înmatriculat la o instituție de învățământ.

Împrejurarea continuării studiilor, care nu permite angajarea și realizarea de venituri din muncă echivalează cu necesitatea de sprijin material, vizată în art. 74 alin. (1)¹ și art. 78² din Codul Familiei, normă destinată copiilor majori inapți de muncă. Și aici situațiile pot fi tratate similar, pentru că în ambele cazuri copiii se află în imposibilitatea de dobândi autonomie financiară, fie din cauza unei particularități de dezvoltare fiziologică, fie din lipsa posibilității de angajare în câmpul muncii, din motivul antrenării în proces educațional.

Aspecte de drept comparat (state membre ale UE)

Ungaria³

Toți minorii (sub vârsta de 18 ani) au dreptul la pensie de întreținere, în conformitate cu prezumția de necesitate stabilită prin lege. Copiii cu vârsta mai mică de 20 ani au, de asemenea, dreptul la întreținere, cu condiția ca aceștia să fie înscriși în ciclul de învățământ secundar.

Copiii de vârstă activă (18 ani sau mai mult) care își continuă studiile au dreptul la întreținere indiferent de prezumția de necesitate în cazul în care necesită întreținere pentru a-și continua studiile, într-o perioadă de timp rezonabilă. Copilul trebuie să informeze fără întârziere părintele cu privire la intenția sa de a-și continua studiile [secțiunea 4:220 alineatul (1) din Codul civil].

Studiile includ orice curs sau formare necesară pentru a obține o calificare în vederea pregătirii pentru o carieră, precum și studiile pentru obținerea unei diplome de licență sau de masterat sau programele de învățământ profesional superior, efectuate în mod continuu.

În cazul în care se justifică în mod excepțional, părinții pot fi obligați să asigure întreținerea unui copil în vârstă de 25 de ani sau mai mult [secțiunea 4:220 alineatul (5) din Codul civil].

¹ Părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

² (1) Părinții sunt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) În caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținându-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

³ https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-hu-ro.do?member=1

Cu toate acestea, părinții nu au o obligație de întreținere față de un copil major care își continuă studiile în cazul în care se consideră că întreținerea este nemeritată de copil, acesta nu reușește să își îndeplinească obligațiile educaționale și de examinare din motive independente acestuia sau în cazul în care întreținerea ar pune în pericol capacitatea părintelui de a se întreține sau capacitatea părintelui de a-și întreține copiii minori. De asemenea, se consideră că întreținerea este nemeritată de un copil major dacă, fără niciun motiv întemeiat, acesta nu menține relații cu părintele obligat să îl întrețină [secțiunea 4:220 alineatele (3) și (4) din Codul civil].

Belgia⁴

În mod normal, obligația de întreținere încetează la majoratul copilului sau la emanciparea acestuia. Cu toate acestea, obligația poate continua dacă formarea copilului nu este finalizată (articolele 203 și 336 din Codul civil).

Germania⁵

Nu există nici o limită de vârstă pentru întreținerea copiilor: întreținerea trebuie să fie plătită atât timp cât copilul depinde de aceasta, cu excepția cazului în care acest lucru se datorează unor greșeli din partea copilului. Cu toate acestea, după ce copiii și-au încheiat educația și formarea, aceștia trebuie, în general, să se întrețină singuri. În conformitate cu legislația germană în materie de pensii alimentare, minorii sunt privilegiați față de copiii majori, cu condiția ca aceștia din urmă să nu fie integrați în învățământul general. Cerințele impuse persoanei răspunzătoare pentru întreținerea unei persoane sunt mai stricte, și minorii au prioritate față de copii care au împlinit vârsta majoratului.

România⁶

Obligația de întreținere dintre părinți și copii este reglementată de art. 499 și art. 525 din Codul civil. Minorul care cere întreținere de la părinții săi se află în nevoie dacă nu se poate întreține din munca sa, chiar dacă ar avea bunuri. Cu toate acestea, în cazul în care părinții n-ar putea presta întreținerea fără a-și primejdui propria lor existență, instanța de tutelă poate încuviința ca întreținerea să se asigure prin valorificarea bunurilor pe care acesta le are, cu excepția celor de strictă necesitate.

Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major (de regulă la 18 ani), dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani.

Franța⁷

În ceea ce privește întreținerea copiilor, nu există limită de vârstă stabilită prin lege: obligația de întreținere și de educație pe care o au părinții nu încetează de drept decât în momentul în care copilul devine major (articolul 371-2 din Codul civil). Trebuie făcută distincția între două perioade:

- atât timp cât copilul este minor sau, dacă este major, atât timp cât nu și-a câștigat autonomia financiară, părinților le revine obligația de întreținere și de educație în

⁴ https://e-justice.europa.eu/47/RO/familv_maintenance?BELGIUM&member=1

⁵ https://e-justice.europa.eu/47/RO/familv_maintenance?GERMANY&member=1

⁶ https://e-justice.europa.eu/47/RO/familv_maintenance?ROMANIA&member=1

⁷ https://e-justice.europa.eu/47/RO/familv_maintenance?FRANCE&member=1

ceea ce îl privește, cu scopul de a-i asigura condițiile necesare pentru dezvoltare și educație;

- când obligația de întreținere și de educație încetează, se aplică regimul general al obligației de întreținere, pe baza dovezii aduse de solicitant privind starea sa de nevoie (articolele 205 și 207 din Codul civil).

Bulgaria⁸

Părinții trebuie să plătească întreținere pentru copiii minori cu vârsta sub 18 de ani, indiferent dacă aceștia sunt capabili să lucreze sau dacă dispun sau nu de mijloacele necesare pentru a se întreține prin resurse proprii. În cazul copiilor majori, părinții trebuie să plătească întreținere în situația în care copiii nu sunt în măsură să se întrețină singuri din propriul venit sau din bunurile proprii atunci când sunt înmatriculați într-un sistem de învățământ secundar (până la vârsta de 20 ani) sau la un colegiu de formare ori universitate (până la 25 de ani), pe durata prevăzută a studiilor, dar numai dacă plata întreținerii nu presupune dificultăți deosebite pentru părinți.

Informația prezentată rezumă aspectele de ordin legislativ ale unor state membre ale UE din domeniul dreptului familiei și poate servi model pentru adoptarea unor măsuri similare pentru cadrul normativ național. Bunăstarea copiilor, inclusiv a celor care continuă studiile după atingerea majoratului, este motivul central care determină operarea completărilor la Codul Familiei. Pentru a diminua sarcina financiară care ține de obligația părinților, este rațional de a introduce o limită de vârstă până la care copilul major poate pretinde întreținere din partea părinților, în cazul în care își continuă studiile. De exemplu - până la 23 ani, vârstă până la care statul plătește copilului pensia de urmaș dacă acesta își continuă studiile.

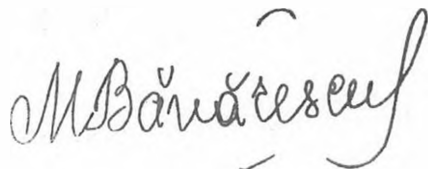
În baza argumentelor desfășurate supra, statutului conferit de Legea nr. 52/2014 și în scopul protecției adecvate a drepturilor copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

PROPUNE:

Completarea Codului Familiei cu o normă legală, care să instituie obligația părinților de a-și întreține copiii majori care continuă studiile, dar numai până la vârsta de 23 ani.

Despre decizia/acțiunile întreprinse cu privire la propunerea înaintată Avocatul Poporului urmează a fi informat în termen de 60 de zile.

Cu respect,

**Maia BĂNĂRESCU,
Avocatul Poporului
pentru drepturile copilului**

Ex.: Liudmila Zarișneac
Tel.: 060002681

⁸ https://e-justice.europa.eu/47/RO/family_maintenance?BULGARIA&member=1